

Bolívia, la vespra de les eleccions

Malgrat els conflictes laborals esdevinguts aquests darrers dies a Bolívia, com a conseqüència de la profunda crisi econòmica, tot ha estat enllestit per a la celebració de les eleccions generals i municipals del proper 14 de juliol. Els darrers sondeigs electorals afavoreixen considerablement la dreta. Possiblement, però, cap partit no hi assolirà la majoria absoluta, i això farà que el Parlament hi tinga la darrera paraula.

P. Rocío TERAN H.

La Cort Electoral boliviana, després d'estrictes depuracions, va habilitar només divuit partits d'una llista on n'hi havia vint-i-nou per a participar en les eleccions generals i municipals que se celebraran el proper 14 de juliol. Assessorada durant la campanya per funcionaris argentins, la Cort Electoral va decidir, així mateix, d'utilitzar en aquests comicis una papereta multicolor i multisigne, única per a tots els partits.

Malgrat que la població boliviana es mira amb apatia aquesta consulta electoral, s'espera una participació de 2.931.000 votants, dels quals el 36 per 100 viu en les ciutats, i un 64 per 100 en el camp, la qual cosa indica que serà la població rural la que definirà la votació.

L'oferta electoral no és en aquesta ocasió molt diferent a les que van definir les campanyes de 1978, 1979 i 1980. Tanmateix, el fracàs polític experimentat per la Unió Democràtica Popular en aquests dos anys i mig de govern impedeix que en aquestes eleccions anticipades participe una coalició de les característiques de la convocatòria que la UDP va assolir en anteriors comicis. La falta d'acord entre diver-

sos sectors de l'esquerra per formar una «multipartita» aglutinadora d'un ampli espectre, des del Partido Comunista fins alguns sectors trotskistes, ha fracassat en el darrer moment. Enfront d'aquesta situació, la dreta i els partits de centre són els que més se n'han beneficiat.

Ordre, pau i treball

Sota aquesta consigna s'ha desenvolupat la campanya d'Hugo Banzer Suárez, líder del partit Alianza Democrática Nacional (ADN), i ex-dictador que va governar el país durant set anys, després de derrocar cruentament el govern progressista de Juan José Torres, en 1971. Al llarg de la campanya, ADN ha intentat de monopolitzar el fracàs de la Unión Democrática Popular, i mostrar-se com a alternativa a una classe mitjana fortament sacsejada per la crisi econòmica.

El discurs polític de Banzer, que, a més, compta amb el suport de l'empresa privada i és amic personal de Ronald Reagan, respon als esquemes de la dreta més caduca: mà dura a tot excés del moviment sindical, suport a la lliure empresa, rebuig del moviment de països no-alineats, desestatalització de l'empresa pública... «Nosaltres

—afirma Eudoro Galindo, candidat a la vice-presidència, juntament amb Banzer— pensem que el model iniciat en 1952 per Víctor Paz Estenssoro és un híbrid del que anomenem populisme estatista».

«Considerem que el país no suporta més aquest tipus d'estructura i organització administrativa. Les alternatives són òbvies. O anem per la ruta del socialisme, i en aquest cas cal imposar una dictadura de caire stalinista, afiliada al bloc comunista; o l'alternativa que nosaltres proposem, que es basa en una democràcia occidental, que reconeix que no hi ha llibertat política sense llibertat econòmica».

Si bé els primers sondeigs electorals assignaven a Banzer el primer lloc en aquestes eleccions, als pocs dies de la consulta, possiblement ni l'ADN ni cap altre partit no hi assolirà la majoria absoluta. Així, serà el Parlament bolivià el qui decidirà, en darrera instància, qui serà el futur president. La ja cèlebre afirmació de Banzer —«tornarà al govern per la porta gran»— pot fer-se realitat. Però la població d'aquell país andí té memòria històrica, i encara recorda els durs anys de la dictadura banzerista. Una victòria de l'ADN significaria la legitimació d'aquell govern.

Alguns partits defensen la cultura indígena

L'«agropoder» com a estratègia de govern

Victor Paz Estenssoro, candidat del partit de centredreta Movimiento Nacionalista Revolucionario (MNR), president del país en tres ocasions i inspirador de la revolució nacional de 1952, és un dels adversaris més clars de Banzer. Amb el suport d'una base social heterogènia del camp i la ciutat, proposa en aquests comicis una estratègia política d'«agropoder» per al desenvolupament futur del país.

Aquesta estratègia es basa en l'impuls a l'economia mixta, en la superació de les diferències camp-ciutat i en la descentralització de l'administració. Per solucionar el deute extern, Paz Estenssoro es pensa que es pot arribar a un acord amb els creditors. «El deute, si

de la nacionalització de les mines i de la reforma agrària, i consideren que en l'actual conjuntura és un mal menor i és l'única alternativa que pot fer front a Hugo Banzer. Davant l'eventualitat que cap candidat no assoleix la majoria absoluta, alguns partits

una autocrítica del seu pas pel govern, continua mantenint el programa polític que va oferir a l'electorat en comicis anteriors. «El punt de partida del nostre pensament —assenyala Jaime Paz Mora— és la revolució nacional de 1952 i l'entroncament històric

L'esquerra, per un estat de contingut popular

Els diferents projectes de caràcter polític i personal van impedir de dur avant la iniciativa de presentar en aquests comicis una «multipartidària d'esquerres». La falta d'acord va dur a la formació de dues coalicions: el Frente del Pueblo Unido, format pel Partido Comunista i el Movimiento de Izquierda Revolucionaria-Bolivia Libre, i la Dirección Revolucionaria Unitaria, presidida por Juan Lechín Oquendo —màxim líder de la Central Obrera Boliviana—. Tanmateix, en l'últim moment i per no complir certs requisits legals, la Cort Electoral va inhabilitar la coalició de Lechín per a presentar-se a aquests comicis.

El Frente del Partido Unido, que presenta com a candidat Antonio Arani-bar, està per la formació d'un nou estat de contingut popular, antioligàrquic i antiimperialista. El FPU considera que les eleccions del pròxim dia 14 «només serviran com a escenari per a la confrontació de dos projectes antagònics: el de la classe obrera i el poble, enfront del de l'oligarquia i l'imperialisme. El projecte antinacional —puntualitzen— ofereix d'acabar amb els nostres recursos naturals. L'antipàtria ofereix «treball», sota l'«ordre» de les baionetes, i la «pau» dels cementeris.»

Conjuntament amb tots aquests partits i fronts, hi participen també d'altres forces polítiques que no compten amb una convocatòria considerable, però que sí que plantegen reivindicacions importants. Aques és el cas dels partits que defensen i reivindiquen la cultura indígena, com ara el Movimiento Revolucionario Tupaj Katari (MRTK).

El líder de la Central Obrera Boliviana no hi participarà

bé és molt gran per a Bolívia —afirma el septuagenari candidat—, dins els deutes que es tenen amb els bancs mundials, no té una gran significació; de manera que jo crec que és una qüestió de principis per a aquests bancs el fet que Bolívia pugui arribar-hi a un acord en aquest tema.»

«Si ens limitàssem a abonar-ne els interessos —puntualitza el líder del MNR— i comptant amb una ampliació del pagament per a les amortitzacions, es podria arribar a aquest enteniment. Així, obriríem la possibilitat d'aconseguir uns crèdits de rehabilitació de l'economia.»

Malgrat que un bon sector de l'electorat desconfia de les promeses electorals de l'MNR, per les inconcrecions de les tres legislatures que va presidir, hi ha gent que encara recorda que ha estat el promotor

de centredreta i centreesquerra farien costat en el Parlament a la candidatura de Paz Estenssoro.

L'entroncament històric del MIR i la nova majoria nacional

La coalició UDP, que va governar el país durant els trenta-tres darrers mesos, assisteix a aquestes eleccions totalment dividida. Els partits que van conformar el front popular no sols han perdut la credibilitat enfront de l'electorat, sinó que també han patit fissures importants. Aquest és el cas del Movimiento de Izquierda Revolucionario (MIR), de Jaime Paz Mora, i del Movimiento Nacionalista Revolucionario de Izquierda (MNRI), partit a què pertany l'actual president de la república, Hernán Siles Zuazo.

El Movimiento de Izquierda, després de fer-se

que se'n pot derivar. Entroncament històric que rescata i projecta els objectius i la dimensió massiva d'aquesta revolució.»

Amb un electorat difícil de precisar, per les divisions internes que han somogut el partit, els miristes ofereixen «la formació d'una nova majoria nacional per al canvi i la renovació, sobre la qual pugui estructurar-se una democràcia sòlida i un govern fort, d'ampli consens nacional i de continguts vertaderament populars».

Jaime Paz Mora i el projecte socialdemòcrata del seu partit difícilment podran competir en aquesta ocasió amb els seus adversaris de la dreta. Els sondeigs de darrera hora li assignen un tercer lloc, i la possibilitat de ser el qui definesca, amb el seu vot, la presidència de la república, si cap partit no hi assoleix la majoria absoluta.